

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-30/20 - 1

Predmet C-30/20

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

22. siječnja 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Juzgado de lo Mercantil [n.º 2] de Madrid (Španjolska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

23. prosinca 2019.

Tužitelj:

RH

Tuženici:

AB Volvo

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH

Volvo Lastvagnar AB

Volvo Group España, S. A.

**JUZGADO DE LO MERCANTIL N.º 02 DE MADRID (TRGOVAČKI SUD
BR. 2 U MADRIDU, ŠPANJOLSKA)**

[*omissis*] [podaci o postupku i strankama]

RJEŠENJE

[*omissis*] Madrid

[*omissis*] 23. prosinca 2019.

OKOLNOSTI SPORA

PRVO. Sudski postupak u okviru kojeg se upućuje ovaj zahtjev za prethodnu odluku redovni je građanski postupak pokrenut povodom tužbe za naknadu štete nanesene tužitelju, RH. Ta je šteta nastala zbog određenih, već sankcioniranih, protutržišnih praksi koje su rezultat, kao što se to tvrdi u tužbi, niza ozbiljnih koluzivnih ponašanja društava tuženika koja redom pripadaju grupi Volvo.

Tužba je podnesena kao naknadna tužba (takozvana *follow-on action*), koja se temelji na Odluci Europske komisije od 19. srpnja 2016. (Predmet AT, 39824, objavljena u *Službenom listu Europske unije* od 6. travnja 2017.), [omissis]. Njome se sankcioniraju glavni proizvođači kamiona na tržištu Europske unije zbog zabranjenog sporazuma koji je bio na snazi od siječnja 1997. do siječnja 2011., na temelju kojeg su, kao što to utvrđuje Europska komisija, sankcionirani poduzetnici [orig. str. 2.] djelovali na način kojim se povređuje članak [101.] Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Tužitelj ističe da je do povrede došlo zbog tajnih dogovora o određivanju cijena i njihovu povećanju, kao i o vremenskim planovima i prijenosu troškova za uvođenje tehnologija s niskim razinama emisija za kamione u skladu sa zahtjevima normi za emisije Euro 3 do Euro 6.

Među društvima koja su sudjelovala u zabranjenom sporazumu nalaze se tužena društva: AB Volvo, Volvo Lastvagnar AB i Volvo Group Trucks Central Europe GmbH. Osim toga, tužba se odnosi i na Volvo Group España, S. A., španjolsko društvo kćer iz grupe.

Tužitelj navodi sjedišta četiriju tuženika, od kojih troje (prva tri društva, matična društva španjolskog društva kćeri) imaju sjedište u drugim državama Europske unije:

AB Volvo, [omissis] Göteborg, Švedska.

Volvo Lastvagnar AB, [omissis] Göteborg, Švedska.

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, [omissis] Ismaning, Njemačka.

Španjolsko društvo tuženik ima sjedište u Madridu, [omissis].

DRUGO. Svi tuženici sudjelovali su u postupku i istaknuli, u skladu sa [omissis] španjolskim Leyom de Enjuiciamiento Civil (Zakon o građanskom postupku, u daljnjem tekstu: LEC), prigovor nenadležnosti odnosno pitanje nadležnosti međunarodnog suda (osim toga, španjolsko društvo kći ističe prigovor objektivne nenadležnosti u odnosu na jedan tužiteljev zahtjev).

Prema mišljenju grupe Volvo, ovaj španjolski sud nema međunarodnu nadležnost za odlučivanje o tužbi te se u tu svrhu poziva na članak 7. stavak 2. [orig. str. 3.] Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima. U skladu s tom odredbom (prije članak 5. stavak 3. Uredbe 44/2001), „Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi

članici: [...] u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja”.

Prema tezi grupe Volvo, taj je izraz, „mjest[o] u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja”, pojam Zajednice kojem je Sud dao smisao te se prema sudskoj praksi Suda time upućuje, kao što to tvrde tuženici, na mjesto uzročnog događaja (u ovom slučaju mjesto sklapanja zabranjenog sporazuma za kamione), koje se ni u kojem slučaju ne može poistovjetiti s tužiteljevim sjedištem: jasno je, tvrdi Volvo, da je zabranjeni sporazum sklopljen izvan Španjolske, u drugim državama Europske unije, a to potvrđuje da španjolski sud nije nadležan. [omissis]

TREĆE. [omissis] pojavljuje se ozbiljna dvojba u pogledu toga kako pravilno tumačiti, u skladu s pravom Unije, navedeni članak 7. stavak 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012.

Pri rješavanju spornog pitanja u ovom postupku u obzir treba uzeti sljedeće čimbenike:

1.º Sudska praksa Suda ustalila se u pogledu te odredbe kad se navodi da, „kada se protiv tuženika sa sjedištima u različitim državama članicama tužbom zahtijeva naknada štete, zbog jedinstvene i trajne povrede članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u koju je utvrdila [orig. str. 4.] Komisija, u kojoj su sudjelovali u više država članica na različite datume i na različitim mjestima – štetni događaj dogodio u pogledu svake od navodnih žrtava pojedinačno te da svaka od tih žrtava može temeljem navedenog članka 5. točke 3. odabrati hoće li tužbu podnijeti sudu mjesta gdje je zabranjeni sporazum bio stvarno sklopljen ili, ovisno o slučaju, gdje je sklopljen posebni sporazum koji se može identificirati kao da je sam uzročni događaj štete, ili pred sudom mjesta u kojem se nalazi njeno registrirano sjedište”.

Tako se Sud izrazio u [omissis] presudi od 21. svibnja 2015. (C-352/13, predmet CDC Hydrogen Peroxide, t. 56.). Drugim riječima, iako je očito da je mjesto uzročnog događaja u slučaju zabranjenog sporazuma za kamione izvan Španjolske, članak 7. stavak 2. Uredbe Zajednice i sudska praksa Suda idu u prilog tomu da je šteta nastala u Španjolskoj pa je stoga moguće društvo Volvo tužiti na španjolskom državnom području, pozivajući se na mjesto gdje se nalazi sjedište oštećenika. Tako se u presudi Suda u predmetu CDC Hydrogen u pogledu sadašnjeg članka 7. stavka 2. utvrđuje sljedeće:

točka 52.: „Iz sudske prakse Suda proizlazi da je mjesto nastanka štete ono u kojem se navodna šteta konkretno manifestira (vidjeti presudu Zuid-Chemie, C-189/08, EU:C:2009:475, t. 27.). Što se tiče štete koja se sastoji od dodatnih troškova plaćenih zbog umjetno visoke cijene, poput cijene vodikova peroksida koja je bila predmet zabranjenog sporazuma u glavnom postupku, to mjesto se može identificirati samo pojedinačno za svaku navodnu žrtvu te se nalazi, u načelu, tamo gdje je registrirano sjedište žrtve”.

točka 53.: „Navedeno mjesto u potpunosti jamči procesnu ekonomiju eventualnog postupka, budući da ispitivanje zahtjeva za naknadu štete navodno prouzročene određenom poduzetniku nezakonitim sporazumom čije postojanje je Komisija već utvrdila obvezujućom odlukom, u bitnome ovisi o odgovarajućim okolnostima koji se odnose na situaciju toga poduzetnika. Pod tim okolnostima, sud mjesta u kojem taj poduzetnik ima registrirano sjedište očigledno je u najboljem položaju za odlučivanje o tom zahtjevu”. [orig. str. 5.]

Kasnije, s obzirom na to da se već konkretno odnosi na zabranjeni sporazum za kamione koji je Komisija sankcionirala u prethodno navedenoj Odluci iz srpnja 2016., koja podupire tužbu u ovom postupku, u istovjetnom slučaju tužbe u Mađarskoj protiv društva DAF, u presudi Suda od 29. srpnja 2019. (C-451/18, *Tibor-trans vs DAF Trucks NV*) potvrđeno je (t. 33.) da „[a]ko se tržište na koje utječe protutržišno ponašanje nalazi u državi članici na čijem je području navodno nastala navodna šteta, valja smatrati da se mjesto nastanka štete, radi primjene članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, nalazi u toj državi članici (vidjeti u tom smislu presudu od 5. srpnja 2018., *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-27/17, EU:C:2018:533, t. 40.)”.

2.° Međutim, primjena prethodno navedenog nailazi na prepreku već pri utvrđivanju odnosi li se ta sudska praksa na međunarodnu nadležnost sudova države članice u kojoj je nastala šteta, ili se njome usto izravno utvrđuje nacionalna mjesna nadležnost u toj državi članici Unije. Stoga treba utvrditi je li članak 7. stavak 2. Uredbe br. 1215/2012 strogo pravilo koje se odnosi na međunarodnu nadležnost ili je riječ o dvojnomo ili mješovitom pravilu koje također djeluje kao pravilo o nacionalnoj mjesnoj nadležnosti.

Dvojbu nije moguće riješiti uz pomoć nacionalne sudske prakse i sudske prakse Zajednice koje su trenutačno dostupne.

3.° Što se tiče prvonavedene sudske prakse, španjolski Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) [*omissis*] potvrdio je naime (rješenje 1. vijeća od 26. veljače 2019., naknadno ponovljeno u više navrata, primjerice u najnovijim rješenjima od 8. i 15. listopada 2019.), da se u skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe Zajednice španjolski sud može smatrati nadležnim, ali ga je odbio prihvatiti kao izravno pravilo o nacionalnoj mjesnoj nadležnosti a da prethodno nije analizirao što je Sud u tom pogledu utvrdio, tako da ta analiza u prvom stupnju nije dostupna. [orig. str. 6.]

4.° Što se tiče drugonavedene sudske prakse, doista proizlazi da je Sudu tom pogledu utvrdio sudska praksu u području ugovorne odgovornosti, no postavlja se pitanje treba li članak 7. tumačiti na isti način kad je riječ o izvanugovornoj odgovornosti. Presuda Suda od 3. svibnja 2007., predmet C-386/05, *Color Drack GmbH vs Lexx International Vertriebs GmbH*, odnosila se na predmet u kojem se Sudu, s obzirom na to da je bio na snazi ugovor o kupoprodaji robe između Austrije i Njemačke, postavilo pitanje treba li članak 5. stavak 1. točku (b) ranije Uredbe (EZ) br. 44/2001, koji je postao članak 7. stavak 1. točka (b) Uredbe

br. 1215/2012, tumačiti na način da prodavatelja robe sa sjedištem u državi članici može tužiti kupac tako da tužbu zbog povrede ugovora na temelju kojeg su bile moguće djelomične isporuke na različitim mjestima unutar države izvršenja podnese sudu u jednom od tih mjesta po svojem izboru. Odgovor Suda bio je potvrđan te je u tom smislu utvrdio sljedeće:

„Što se tiče članka 5. stavka 1. točke (b) prve alineje Uredbe br. 44/2001, kojim se utvrđuje međunarodna i mjesna nadležnost, cilj je te odredbe ujednačiti pravila o sukobu nadležnosti i stoga izravno odrediti nadležni sud a da se ne uputi na nacionalna pravila država članica”. [točka 30.]

Isto se pravilo primijenilo u kasnijoj presudi Suda od 9. srpnja 2009. (C-204/08, *Peter Rehder vs Air Baltic Corporation*) u predmetu u kojem je također bila riječ o utvrđivanju ugovorne odgovornosti, ali u području pružanja usluga (zračni prijevoz putnika).

5.° Iako bi se *a priori* moglo shvatiti da je logika tumačenja ista, nije bilo moguće pronaći presudu Suda o članku 7. stavku 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 koja bi se, kao što smo to naveli, odnosila na drukčiju odgovornost, odnosno izvanugovornu odgovornost. Stoga ne postoji mogućnost primjene doktrine *acte clair* (koju je također utvrdio Sud u presudi od 6. listopada 1982., predmet 283/1981, *Cilfit*). **[orig. str. 7.]**

6.° Očita je potreba da se ta dvojba riješi: ako je članak 7. stavak 2. Uredbe Zajednice samo pravilo međunarodnog doseg, koje u ovom slučaju upućuje na španjolski sud, ali nema unutarnji doseg za određivanje i mjesne nadležnosti, treba primijeniti navedenu nacionalnu sudsku praksu u kojoj se navodi da, u slučaju nepostojanja posebnog pravila za utvrđivanje mjesne nadležnosti u rješavanju privatnopravnih sporova zbog narušavanja tržišnog natjecanja, sud koji je najbolje upoznat s uređenjem tih postupaka jest sud nadležan za nepošteno tržišno natjecanje, predviđen člankom 52. stavkom 1. točkom 12. LEC-a, tako da zaštitu treba zatražiti na sudu prema mjestu gdje je vozilo kupljeno ili gdje je ugovor o leasingu potpisan, jer je šteta tamo nastala. Suprotno tomu, ako se utvrdi da je članak 7. stavak 2. Uredbe Zajednice mješovito, međunarodno pravilo i isto pravilo o nacionalnoj mjesnoj nadležnosti, u skladu sa sudskom praksom Suda upućuje se na sud prema sjedištu oštećenika.

7.° U ovom slučaju, kupnja svih petero vozila na koja se odnosi tužba (jedno od vozila kupljeno je na leasing) obavljena je u Córdoba [Španjolska]. Iako je tužiteljevo sjedište također u Córdoba [Španjolska], tuženik je sudjelovao u postupcima, a da ni kojem trenutku nije osporavao mjesnu nadležnost ovog suda, zbog čega treba smatrati da je prešutno prihvatio nadležnost suda u Madridu (članak 56. LEC-a).

S obzirom na sve te elemente, ovaj sud, koji je nadležan za rješavanje spornog pitanja, smatra da je Sudu Europske unije potrebno uputiti zahtjev za prethodnu odluku *[omissis]*.

ČETVRTO. Tijekom sastavljanja zahtjeva za prethodnu odluku [*omissis*] stranke u postupku [*omissis*] podnijele su svoja očitovanja o osnovanosti zahtjeva za prethodnu odluku, [*omissis*].

PETO. Tužitelj je 4. prosinca 2019. dostavio podnesak u kojem je iznio svoje argumente, [*omissis*]. [**orig. str. 8.**]

PRAVNA OSNOVA

PRVO. O prethodnom pitanju

Člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (bivši članci 234. i 177. UEZ-a) utvrđuje se:

„Sud Europske unije nadležan je odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču:

- (a) tumačenja Ugovorâ;*
- (b) valjanosti i tumačenja akata institucija, tijelâ, uredâ ili agencija Unije.*

Ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim sudom države članice, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči.

Ako se takvo pitanje pojavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom neke države članice, protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud dužan uputiti to pitanje Sudu [...]”.

Kako bi se Sudu mogao uputiti zahtjev za prethodnu odluku, nužno je [*omissis*] da pravo Zajednice bude relevantno za konkretan slučaj koji se vodi pred nadležnim nacionalnim sudom i da je primjenjivo. U ustaljenoj sudskoj praksi Suda definiraju se oba ključna pravila na kojima se temelji zajednica prava odnosno Europska unija, poput načela izravne primjene prava Zajednice u državama članicama i načela nadređenosti nacionalnom pravu (presude Suda u predmetima 26/62 *Van Gend en Loos*, 6/64 *Costa/ENEL* i 106/77 *Simmenthal*). [**orig. str. 9.**]

Osim toga, prema presudi Suda od 20. listopada 2011. (C-369/09, *Interedil SRL*), nacionalni sud koji je iskoristio ovlast koju ima na temelju članka 267. drugog stavka UFEU-a, prilikom donošenja odluke u glavnom postupku vezan je tumačenjem Suda u pogledu predmetnih odredbi i ne smije, ovisno o slučaju, uzeti u obzir ocjene višeg suda ako smatra da uzimanjem u obzir prethodno navedenog tumačenja navedene ocjene nisu u skladu s pravom Unije kako ga tumači Sud.

U tom smislu treba podsjetiti da prema članku 4.*bis* stavku 1. Leya Orgánica del Poder Judicial (Organski zakon o pravosudnom sustavu, u daljnjem tekstu: LOPJ), „*Suci i sudovi primjenjuju pravo Europske unije u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije*”.

[omissis] [razmatranja o nacionalnom pravu]

DRUGO. Ovaj sud nadležan je za rješavanje pitanja međunarodne nadležnosti i, ako se ta nadležnost prihvati, mjesne nadležnosti, a koja mu stranke upute na odlučivanje.

U skladu s člankom 21. LOPJ-a, „Španjolski građanski sudovi odlučuju o zahtjevima koji se podnose na španjolskom državnom području u skladu s međunarodnim ugovorima i konvencijama koje je Španjolska sklopila, pravilima Europske unije i španjolskim zakonima”. U skladu s člankom 22. *quinquies* LOPJ-a, „Isto tako, ako ne postoji izričita ili prešutna prorogacija nadležnosti i iako tuženik nema domicil u Španjolskoj, španjolski su sudovi nadležni: (b) u području izvanugovornih obveza ako je štetan događaj nastao na španjolskom državnom području”. [orig. str. 10.]

Pravilo Zajednice, koje je nadređeno te se izravno primjenjuje u Španjolskoj, a u pogledu čijeg tumačenja postoje dvojbe (članak 7. stavak 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012), izravno se primjenjuje na ovaj postupak radi rješavanja prigovora nenadležnosti.

Slijedom navedenog,

IZREKA

NALAŽE se da se Sudu Europske unije na temelju članka 267. UFEU-a uputi sljedeće prethodno pitanje:

Treba li članak 7. stavak 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, zato što se njime utvrđuje da osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici: „[...] u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja”, tumačiti na način da se njime samo utvrđuje međunarodna nadležnost sudova države članice gdje se navedeno mjesto nalazi, tako da se za određivanje nacionalnog suda mjesno nadležnog u toj državi upućuje na nacionalna postupovna pravila, ili ga treba tumačiti kao mješovito pravilo kojim se stoga izravno određuje međunarodna nadležnost i nacionalna mjesna nadležnost, bez potrebe upućivanja na nacionalne propise?

[omissis] [postupovne formalnosti]